

Ca. 1916-10

FAKTA

Dokumenttype:
Brevudkast

Sprog:
Dansk

Omtalte personer:
Jacopo Bassano
Anna Frederikke Birch
Astrid Birch
El Greco
Jens Adolf Jerichau
Frederikke Cecilie (Leth) Birch
August L. Mayer
Julius Meier-Graefe
Statens Museum for Kunst
Jens Thiis
Jacopo Tintoretto
Ludwig Zottman

Arkivplacering:
J.F. Willumsens Museum
Arkivkasse: C/III/6 - GrecoBogen

DOKUMENTINDHOLD

Knudtzon har oplyst omstændighederne omkring Jerichaus død, og Willumsen takker derfor.

Derudover har Willumsen betvivlet, at Knudtzons maleri er udført af El Greco, og han besvarer en række af Knudtzons spørgsmål desangående.

TRANSSKRPTION

Jeg har modtaget begge Deres Breve, kun med nogle Timers Mellemrum. Vi er Dem meget taknemlig for Deres fyldige Beskrivelse af Jerichaus Død og af den Tid som gik forud. Vi er begge meget bevægede ved at høre at han har gjort Ende paa sit Liv. Da han selv søgte Døden har han jo faaet den Hvile som han ønskede. Man skal ikke beklage de Døde. Derimod den stakkels Familie. Vi kender Moderen, Tante Birch og Bedstemoder Birch gennem mange [Aar] og vi ved at det maa have været et haardt Slag for dem.

Vær saa venlig hvis De skulde se dem at give dem vor Hilsen og vor største Medfølelse. Fra Jerichau havde vi den 2 August et Brevkort, det [maa] have været skrevet kort før hans Død. Der stod blandt anden "Ægteskabet blev ikke til noget^[1]". Vi havde været noget sammen i Spanien i fjor Efteraar.

-

Det har interesseret mig at se et Fotografi af Thiis gamle Mand. Men desværre var det ikke ledsaget af nogen Beskrivelse, saa det er helt umuligt for mig at danne mig noget Begreb om Billedets Virkning. Det ser noget tungt og træskaaret ud, hvilket ikke er helt gode Tegn. Kraven er ikke rigtig. Den var i Mode omkring 1600 og da ikke i Venedig men i sydlige Egne.

Kraven paa Deres Portræt tyder ogsaa paa en lidt senere Tid end 1570. I Thiis Portræt er det Udtrykket om Munden der virker mest Grecosk paa mig, tillige med det højsiddende Øre.

Det er en meget vanskelig Ting at attribuere Portrætter. Der er som Regel saa lidt at holde sig til, navnlig naar der ingen Hænder er. Med figurrige Komposition gaar det langt sikkert. Der er Hoveder Hænder Fødder Stilling. Komposition de enkelte Typer. Baggrunde med Træer og Arkitektur m.m.

Men [D]e stille mig flere Spørgsmaal som jeg nu skal forsøge at besvare:

1

Jeg husker et Grecoagtigt i Portræt Brera Milano, Numeret har jeg ikke her hos mig. Ogsaa flere i Prado, der gaar for Tintorettoer, men jeg synes ikke de kan være af ham. Ved at se dem paa dem flere Gange med Maaneders Mellemrum, opgav jeg dem. De er ikke fotograferede.

2

De siger; at De ikke forstaar Dem paa Billedets Teknik, ja at De helst vil

holde Dem udelukkende til Indholdet. Jeg mener, at det er nødvendigt at forstaa sig paa begge Dele. Da jeg er Maler har jeg vel særlige Forudsætninger til at forstaa Teknikken.

Men forøvrigt mener jeg noget andet ved Teknik end hvad Kunsthistori[k]erne almindeligvis mener. Hvis min Bog engang kommer ud, vil De forstaa hvor stor Værdi den har.

3)

Hvorfor deres Portræt virker spansk, fordi det er malt i en Periode da Dragter og Haarklipning var efter spansk Mode, og saa paa det lange smalle Ansigt. Men husk paa at den samme Mode var ogsaa i Frankrig paa den Tid.

4)

Det urigtige i at stille Deres Portræt til Sammenligning med Galleriets er en Følge af at Greco forandrede sig overordentligt stærkt i Løbet af ganske faa Aar. De har vel neppe set Grecos Portræt af den rødskæggede unge Mand der er i Wien, da det er gemt hen i Depotet. Det ligger forud for Galleriets, svarer omtrent til Perioden Døberen Johannes Henrettelse. Og hvilken Forskel er der ikke i de to? Det er som en hel anden Malers Arbejde; men det passer udmærket ind i Rækkerne og saa har vi Traditionen og den falske Signatur fra 1600 som en Borgen for at det er af ham.

Det var vist alt.

Endelig maa De ikke kalde Galleriets Portræt for en Rabbi. Manden er ikke Jøde. Han hørte til denne østerlandske venetianske Type, som vi endnu kan se gaa igjen hos Gondolierne. Han kan muligvis være fra en af de venetianske Kolonier paa de græske Øer. Jeg har haft Fotografiet af ham med paa en Rejse til Kreta og Grækenland og talt med Grækere derom.

Og til Slut, den saakaldte Greco Klynge i München kender jeg jeg har korresponderet med dem.

Mejer-Graefe er en gammel Ven af mig og Aug L Meyer har jeg truffet ved et Tilfælde. Han stikker ikke dybt.

Han har været i Spanien og hold Foredrag over Greco. De kan jo nok tænke at han ikke kan lære Spanierne noget.

I Spanien hvor et hvert dannet Menneske kan Greco som sit Fadervor.

Rejser man paa Jærnbane kommer man straks i Diskucion om Greco. Jeg vil ikke sætte paa Prent hvad Spanierne mener om hans Foredrag – Men denne Klynge hylder det bekjendte militariske ^[1]"Deutschland über Alles", og "naar man engang har sagt noget, maa han blive ved med at sige det samme selv om det er galt." (Som forøvrigt ogsaa en Dansk har sagt).

Der var en Mand der hed Zottman han lavede en Bog om Bassaniernes Kunst. De[n] var slem. Naar jeg skriver til en Museums Direktør i Italien for at spørge ham ud, om det kan være rigtigt det Zottmann har sagt, svarer Direktøren Åh den ulykkelige Bog af Zottmann

Samme Zottmann tog sig over i et Tidsskrift i Kristelig Kunst¹ at tillægge

Greco en lang Række nye Billeder han fandt paa Gallerierne. der var ikke et -

Saa vidt jeg ved har ingen af disse Folk set Galleriet Portræt, men det er maaske netop af den Grund at De kan henhøre det til den spanske Periode -

Men De har jo Lov til at lægge hvor De vil og jeg hvor jeg vil. Jeg skal ikke indlade mig paa nogen Kamp desangaaende. Jeg skal nok tømre min Opbygning solidt sammen.

¹ Ludwig Zottman: "Zür Kunst von El Greco" i: Die Christliche Kunst 3 (1906-7)

OMTALTE VÆRKER

  (/f/0e/792b/KMSKMSsp146.jpg) Greco: *Mandsportræt* (1570-75) olie på lærred, 116 x 98 cm. Statens Museum for Kunst, KMSsp146 www.smk.dk, public domain F. Willumsens bog: *La Jeunesse du Peintre El Greco* (1927) . Crès & Cie, Paris

Jeg har modtaget begge Deres Breve, som
med nogle Times Mellemrum ~

Vi takkede Dem meget taknemlig for Deres
fjeldige ~~af~~ Beskrivelse af Gerrichaus Død
og den Tid som gik forud. Vi er begge
meget betagede ved at høre at han
har gjort Ende paa sit Liv. Da han
selv sigte Døden har han jo faaet den
Hvil som han ønskede. Man skal ikke
beklage de Døde. Derimod den stakkels
Familje. Vi kendte Moderen, Tante
Birch og Bedstemoder Birch gennem
mange og vi ved at det maad have
været et haardt Slag for dem.
Vær saa venlig hvis De skulde se Dem
at give dem vor Hilsen og vor største
medfølelse. Fra Gerrichau havde vi
den 2 August et Brevbort det maad
have været skrevet kort før hans
Død. Det stod ^{beamt} ~~stod~~ ægte skænt blev ikke
noget. vi havde været noget sammen
i Spanien i Fjor Efteraars ~

Det har interesseret mig at se et
Fotografi af Thies gamle Mand.
men desværre var det ikke bebraget af
nogen Beskrivelse, saa det er helt
C II 16 "Korrespondancer"

umuligt for mig at danne mig nogen
Begyreb om Billedets Virkning -

Det ser meget tungt og træskaaret
ud, hvilket ikke er helt godt Tegn.
Kraven er ikke rigtig. Den var i
Mode omkring 1600 og da ikke i Venedig
men i Sydlige Egne -

Kraven paa Dens Portræt tyder ogsaa
paa en lidt senere Tid end 1570,

9. Thiis Portræt er det Udtrykket om
Mundens der virker mest greuet paa
mig, tillige med det højt siddende
Hue -

Det er en meget vanskeligt Ting at attribuere
Portrætter. Der er som Regel saa lidt
at holde sig til, navnlig naar der ingen
Hænder er. Med figurrige Komposition
gaae det langt sikkert. Det er Hovedets
Hænder Føddes Stilling. Kompositionen
de enkelte Typer. Baggrund med
Træer og Architektur og m.m. -

Men de stille mig flere Spørgsmaal
som jer selv skal forsøge at besvare:

1 Jeg husker et grecoastligt Portræt i Brera Milano, Murnaut har jeg ikke set hos mig. ogsaa flere i Prado, det gaar for. Tintoretto er, men jeg synes ikke de kan være af ham. Ved at se dem paa dem flere Gange med Maanens mellemrum, opgav jeg dem. De er ikke fotografere -

2 De siger, at De ikke forstaa Dem paa Billards Teknik, ja at De helst vil have Dem udelukkende til Indholdet. Jeg mener, at det er nødvendigt at forstaa sig paa begge Dele. Da jeg er maler har jeg vel særlige Forudsæt, menge til at forstaa Teknikken. Men forøvrigt mener jeg noget andet vel Teknik end hvad Kunsthistorikere almindeligvis mener. Hvis min Baggrund kommer ud, vil De forstaa hvor stor Værdi den har.

3/ Hvorfor deres Portræt virker spansk, fordi det er malt i en Periode da Dragt og Haarhøjning var efter spansk Mode, og saa paa det lange smalle Ansigt. Men husk paa at den samme mode var ogsaa i Frankrig paa den Tid.

4) Det vigtige i at stille Dens Portræt
til Sammenligning med Galleriets
er en Folge af at Greis forandrede
sig overordentligt stærkt i Løbet
af ganske faa Aar. De har vel
sejpt det Greis's Portræt af den
vidskabsede unge Mand der er i Wien,
da det er gemt hen i Depotet. Det
bryder for Galleriets, svarer
omkring tre Perioder. Døderen Johannes
Henrichsen. Og hvilken Forhøjelse er der
ikke i de to? Det er som en hel anden
Malers Arbejde. I men det passer udover
det ind i Rækkefølgen og saa har vi Tradi-
tionen og den første Signatur fra 1600
som en Borgen for at det er af ham.

Det var vist alt.

Endelig maa de ikke lade Galleriets
Portræt for en Rabbi. Manden er
ikke Jøde. Han hører til den nye Østland
den venetianske Type som vi endnu kan
se gaa igennem hos Gondolierne. Han kan
muligvis være fra en af de venetianske
Kolonier paa de græske Øer. Jeg har
haft Fotografier af ham med paa en Rejs-
te til Kreta og Grækenland og talt med
Grækerne derom.

Og til Slut, den saakaldte Grees
 Klynge i München kendt jeg ^{personlig}
 jeg har Korrespondant med den
 Meyer, Graefe og en gammel Ven af mig
 og Ang L Meyer har jeg truffet ved et
 Tilfælde. Kan stikke i hls Dykt.
 Han har været i Spanien og holdt Foredrag
 om Grees. De kan jo nok tænke at
 han ikke kan have Spaniens noget.
 I Spanien hves et hves, dantit Vænnest
 kan Grees som sit Fæderat. Regner
 man på Gæstene kommer man strax
 i Diskussion om Grees, Jeg vil ikke
 sætte på Bredt hvad Spanien mener
 om hans Foredrag - Men dantit
 Klynge hves det bekendte militære
 Deutschland vil Alles? og, naar
 man engang har sagt noget, man kan
 blive vil med at sige det samme selv
 om det er galt. ^{hvis Boring og Grees (hvor?)}
 Der var en Mand
 der hed Zottmann han levede en Bort
 om Nassau's Kunst. De vil sige
 naar jeg skriver til det Museum Dichtel
 i Italien for at spørge ham ud, om
 det kan være rigtig det Zottmann har
 sagt, svarer Dichtel om Ah den
 uhyggelige Bort af Zottmann

Samm Zottmann tog sig over i et
 Træstue i Kristelig Kunst at
 tillægge Grees en Længde nye
 Billeder han fandt på Galleriet.
 Det var ikke et.
 Saavidt jeg ved har ingen af disse
 Folk set Galleriet Portret, ^{hvis} Det
 er maaske netop at den Grund at
 de kan henvise det til den spanske
 Periode -
 Men der har jo det at lægge den
 de vil og jeg hves jeg vil. Jeg skal
 ikke indlade mig på nogen Klynge
 drængende. Jeg skal nok kunne
 om Opbygning selvst. samme

C/III/6 "Korrespondancer"